

Managementul utilizării resurselor funciare în economia mondială

Ion BARBAROȘ,
master în management

SUMMARY

The article demonstrates the use of land resources in different countries and their management. This article analyzes some directions for the improvement of land management resources in global economy.

Key words: land resources, state management, land rent, cadaster.

Cuvântul „resurse” își are originea în limba franceză, de la cuvântul *ressources*, care include următoarele sensuri: mijloace, stocuri, posibilități, surse. [4, p. 442]

Tipurile principale de resurse includ:

- materiale (mijloace și obiecte de muncă);
- financiare;
- umane (populația aptă de muncă);
- naturale (resurse minerale, pământ, apă);
- energetice (combustibil, energie electrică);
- economice (mijloace de asigurare a producției) ș. a. [5, p. 333]

În prezentul articol vor fi examinate resursele funciare. Resursele funciare sau pământul reprezintă cea mai mare parte a averii naționale și aparține poporului care îl prelucrează. Este folosit în toate ramurile economiei naționale. Folosirea lui efectivă constituie condiția de bază a dezvoltării agriculturii. În agricultură, resursele funciare îndeplinesc două funcții:

a) este *mijloc de producție*, cu ajutorul căruia omul influențează asupra culturilor agricole;

b) este un *obiect de muncă*, asupra căruia omul influențează în procesul de producție.

Gestionarea resurselor funciare cuprinde un spectru larg de relații publice: sociale, economice, juridice, ecologice și alte tipuri de gestionare. Din această cauză gestionarea resurselor funciare reprezintă o acțiune sistematică, conștientă și strict direcționată a statului și a societății cu privire la relațiile

funciare. Această acțiune se bazează pe cunoașterea legităților economice în scopul asigurării funcționării resurselor funciare ale țării într-un mod rațional și eficient. Prin utilizare eficientă a pământului se subînțelege cel mai eficient mod (din punctul de vedere al asigurării necesităților statului și ale societății) de utilizare a pământului, ținând cont de condițiile naturale, economice, sociale și politice concrete în conformitate cu principiile existente ale interacțiunii societății cu natura.

În cadrul interacțiunii societate-natură se pot evidenția următoarele aspecte ale folosirii raționale a resurselor funciare:

- natural-biologic, legat de studierea funcționării pământului ca o componentă a complexului natural și mediu ambiant pentru floră și faună;

- social-economic, ce reflectă influența proceselor sociale și a politicii de stat asupra utilizării pământului, relațiilor publice de producție, ce formează partea economică a utilizării pământului ca resursă;

- tehnologică, legată de studierea acțiunii tehnice asupra pământului, tehnologia folosirii acesteia, legătura dintre folosirea rațională a resurselor funciare și progresul tehnico-științific;

- de drept sau juridic, legat de studierea importanței activității legale a statului în organizarea și punerea în aplicare a utilizării raționale a resurselor funciare.

Pornind de la aceste aspecte, gestionarea resurselor funciare reprezintă un sistem complex și organizat. Acesta cuprinde mai

multe metode  i mijloace, fiind obiectul de studiu al diverselor  tiin e, incluz nd mai multe aspecte, cum ar fi:

- politic, ce asigură executarea obiectivelor social-politice, economice  i ecologice ale statului privind folosirea ra ional  a resurselor funciare;

- administrativ - de conducere, legat de formarea sistemului organelor de control municipale  i generale de stat ale resurselor funciare, distingerea competen ei acestora, organizarea executării func iilor convenite de comun acord;

- de drept, ce asigură folosirea ra ional   i protecția pământului în baza normelor legale, stipulate în legisla ie;

-  tiin ific, legat de dezvoltarea recomandărilor  tiin ifice argumentate cu privire la administrarea resurselor funciare, lu nd în considerare realizările progresului tehnico- tiin ific;

- economic, ce determină condi iile folosirii eficiente a resurselor funciare;

- de implementare, legat de dezvoltarea  i realizarea p rghiilor economice  i sociale, a stimulentei  i activita ilor privind utilizarea ra ional   i protecția resurselor funciare.

Din această cauză, administrarea resurselor funciare este rezultatul unei combina ii dintre factorii obiectivi  i subiectivi. [3, p. 34-35]

Resursele funciare reprezintă nu numai bază teritorială, spa ial   i naturală de amplasare a etnicului unei societ  i, dar  i un obiect de conducere ecologic  i economic. Dezvoltarea actuală a economiei mondiale demonstrează că, în condi iile moderne, economia reglementată de piață necesită

o administrare de stat a resurselor funciare, care va asigura respectarea legislației funciare  i civile în asociere cu independen  a economică a subiecților de utilizare a pământului.

La caracteristicile de bază ale resurselor funciare de stat, în afară de suprafa  , se atribuie densitatea popula iei pe unitate de suprafa    i familiaritatea ei, precum  i existen  a resurselor minerale naturale.

Clasificarea resurselor funciare este determinată de următoarele categorii de p m nturi:

a) resursele funciare ale întreprinderilor agricole, organiza iilor, precum  i ale cet  enilor, adică teritoriile, utilizate, în primul r nd, pentru necesita ile agriculturii.  n ultimii ani, sunt eviden iate  i p m nturile din componen  a gospodăriilor de fermieri  . a. O aten ie deosebită se acordă terenurilor agricole, care includ: terenuri arabile, grădini, livezi, planta ii de vi   de vie, f ne e  i p  uni;

b) fondul funciar forestier include teritoriile, acoperite de păduri sau fără vegeta ie, însă destinate restabilirii pădurilor;

c) fondul funciar acvatic cuprinde teritoriile ocupate de lacuri, ghe ari, mla tini (cu excep ia zonelor de tundră), construc ii hidrotehnice, precum  i p m nturile, selectate pentru bazine hidrografice, magistrale  i colectoare;

d) fonduri funciare, aflate în gestionarea administra iilor municipale, or  ene ti  i rurale, precum  i teritoriile ce se află în limita hotarelor localita ilor, dar  i terenurile transmise spre gestionare administra iei raionale;

e) terenurile industriei, transporturilor  i altor destina ii, ce includ teritorii, acordate

Tabelul 1. Repartizarea fondului funciar al Republicii Moldova pe categorii în anul 2011

<i>Categorie de teren</i>	<i>Suprafa�a, km²</i>	<i>Pondere, %</i>
Teren arabil	17 938	53%
Culturi cerealiere	4 738	14%
P��uni	4 400	13%
Păduri �i teren forestier	3 046	9%
Altele	3 723	11%
Total fond funciar	33 845	100%

Sursa. Elaborat de către autor în baza datelor Recensământului agricol.

pentru întreprinderi, asociații și diverse organizații pentru realizarea obiectivelor speciale (producție industrială, transporturi, telecomunicații etc.);

f) terenurile pentru protecția mediului ambiant includ teritorii cu diverse obiective și complexuri protejate de stat, ce au importanță științifică, estetică, recreativă și curativă;

g) fondurile funciare de rezervă reprezintă terenurile, care nu sunt transmise în proprietate, gestionare, folosire sau arendă pentru persoane fizice și juridice, precum și terenurile, dreptul de proprietate, gestionare sau utilizare al cărora a expirat în conformitate cu legislația în vigoare. [4, p. 81-94]

În baza datelor din tabelul 1 se poate evidenția următorul fapt: în anul 2011, în Republica Moldova cota majoră din fondul funciar global al țării o constituie terenul arabil, constituind 53% sau 17 938 km², iar cea mai mică pondere o dețin pădurile și terenul forestier, constituind doar 3 046 km² sau 9% din total.

Factorii principali, care afectează în prezent dezvoltarea agriculturii Moldovei, sunt:

1. Efectele apărute în rezultatul destrămării fostei Uniuni Sovietice, haosul economic și, în special, cel din sectorul bancar de la mijlocul anilor '90, precum și schimbarea completă a structurilor de comercializare și marketing ale fostei U.R.S.S.

Fiind o țară care se află la intersecția dintre Est și Vest, Moldova a avut și, de fapt, continuă să dispună de avantaje față de alte țări. Aceste avantaje derivă din accesul țării noastre la piețele agricole ale C.S.I., caracterizate printr-o creștere rapidă.

2. Producția agricolă din Moldova a suferit un declin dramatic la finele anilor '80 și în anii '90 ai secolului trecut. Acest declin a afectat toate sectoarele de producție, iar exporturile au scăzut cu peste 50% comparativ cu anul 1985. Totuși perioada de postprivatizare, care a început în 2000, s-a caracterizat printr-o creștere mică, dar semnificativă a producției, cu un spor de la 3% până la 7% anual. Deși modestă în comparație cu potențialul agriculturii Moldovei, această creștere a fost una foarte încurajatoare pentru dezvoltarea ulterioară a ramurii.

3. Pentru a valorifica întregul potențial al agriculturii Moldovei și a atinge o productivitate înaltă, este necesară abordarea unui șir de probleme:

a) reînnoirea plantațiilor de vii și livezi prin plantarea soiurilor noi și aplicarea unor tehnologii avansate;

b) restabilirea sistemelor de irigare moderne eficiente, dezvoltarea tehnologiilor de producere a răsadului pentru dezvoltarea legumiculturii;

c) modernizarea industriei de prelucrare a produselor agricole și a industriei alimentare, inclusiv a depozitelor frigorifice de păstrare, sporirea capacității lor de păstrare.

4. Moldova a reușit să privatizeze majoritatea bunurilor sale agricole, inclusiv terenurile agricole, dar totuși creșterea economică a țării este condiționată de trei factori:

a) încurajarea fluxului stabil de investiții de capital în sectorul agricol atât interne, cât și externe. Acest proces abia a început și nici pe departe nu este suficient pentru a satisface potențialul de creștere a agriculturii Moldovei;

Tabelul 2. Dinamica volumului producției agricole în Republica Moldova (anii 2001-2011)

Indici	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
față de 2000, %	106,4	110,1	95,2	115,8	116,0	114,7	88,2	116,5	105,3	113,6	118,7
față de anul precedent	106,4	103,4	86,4	115,8	100,8	98,9	76,9	132,1	90,4	107,9	104,6

Sursa. Elaborat de către autor în baza datelor Anuarului Statistic al Republicii Moldova pentru anul 2011.

b) adoptarea politicilor guvernamentale sănătoase pentru atragerea investițiilor în sectorul agrar  i con tientizarea de către autorităţile guvernamentale a inadmisibilităţii  mpunerii restric iilor privind activitatea producătorilor, prelucr torilor sau exportatorilor de produse;

c) restabilirea legăturilor puternice de piață cu ţările C.S.I., în special cu pia  a Rusiei, la moment caracterizată prin cea mai înaltă cre tere din lume. [2, p. 154]

După cum am men ionat anterior, produc ia agricolă are un rol important în economia ţării. Din această cauză, vom începe analiza sectorului agrar al Republicii Moldova cu examinarea dinamicii volumului produc iei agricole pentru o perioadă de 11 ani.

Datele tabelului 2 ne demonstrează următoarele: volumul produc iei agricole al Republicii Moldova în perioada anilor 2001-2011 a cunoscut o dinamică neuniformă.  n cazul indicilor calcula i în cotă procentuală fa   de datele anului 2000, cota a atins valoarea maximă în anul 2011, constituind 118,7 puncte procentuale, iar valoarea minimă în anul 2007 fiind doar 88,2 %. Analiz nd volumul produc iei globale în mărime procentuală fa   de valoarea anului

precedent, se observă că punctul maxim al dinamicii produc iei a fost atins în anul 2008, constituind 132,1 puncte procentuale, iar pragul minim a fost de 76,9%, ob inut în anul 2007.

Derularea efectivă a procesului de tranzi ie la economia de piață prin schimbarea proprietăţii de stat cu cea privată depinde, în mare măsură, de modalitatea privatizării utilizate.

Studierea diversităţii formelor  i obiectivelor propuse spre rezolvare de acest fenomen ne va permite să apreciem mai adecvat aportul  i aspectele economice  i sociale în rezolvarea problemelor apărute în perioada de tranzi ie la economia de piață.

 n urma analizei datelor din tabelul 3, poate fi constatat faptul că într-o perioadă de 10 ani (anii 2002-2011)  n Republica Moldova a fost înregistrată o tendin   nesemnificativă de mic orare a suprafe ei terenurilor agricole aflate în proprietate publică (de la 27,28% p n  la 26,21%)  n favoarea terenurilor din sectorul privat (de la 72,7% p n  la 73,79).  n acest mod, suprafa a totală a terenurilor agricole aflate în proprietate publică constituie mai pu in de o treime din suprafa a totală.

Tabelul 3. Dinamica suprafe elor agricole după forma de proprietate în Republica Moldova (anii 2002-2011)

Anii, la 01.01	Toate formele de proprietate, mii ha	publică		privată	
		mii ha	%	mii ha	%
2002	2 538,7	692,7	27,28	1 846,0	72,72
2003	2 533,8	692,0	27,31	1 841,8	72,69
2004	2 528,3	684,5	27,07	1 843,8	72,93
2005	2 521,6	678,8	26,92	1 842,8	73,08
2006	2 518,2	674,9	26,80	1 843,3	73,20
2007	2 511,8	667,3	26,57	1 844,5	73,43
2008	2 506,2	664,0	26,49	1 842,2	73,51
2009	2 503,6	660,5	26,38	1 843,1	73,62
2010	2 501,1	657,1	26,27	1 844,0	73,73
2011	2 498,3	654,7	26,21	1 834,6	73,79

Sursa. Elaborat de către autor în baza datelor Anuarului Statistic al Republicii Moldova pentru anul 2011.

Analizând datele din tabelul 4, se observă că din suprafața terenului agricol, cea mai mare cotă o deține terenul arabil, ce constituie circa 72% în toată perioada anilor 2009-2011. În această perioadă, majori-

tatea indicatorilor au cunoscut o dinamică negativă, în același timp au sporit suprafețele de pârloagă, de la 23 mii ha în anul 2009 până la 34,2 mii ha în 2011, adică de la 0,92% la 1,37%.

Tabelul 4. Structura fondului funciar după modul de folosință în Republica Moldova pentru anii 2009-2011

Tipuri de terenuri	Suprafața, mii ha			Structura, %		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Terenuri agricole, dintre care:	2 503,6	2 501,1	2 498,3	100	100	100
- teren arabil	1 820,5	1 816,7	1 812,7	72,71	72,74	72,56
- plantații multianuale, dintre care:	303,0	301,0	298,8	12,10	12,03	11,96
- livezi	133,5	132,5	133,3	5,33	5,30	5,34
- vii	155,7	153,5	149,6	6,22	6,14	5,99
- pășuni	354,7	352,1	350,4	14,17	14,08	14,02
- fânețe	2,4	2,2	2,2	0,09	0,08	0,09
- pârloagă	23,0	29,1	34,2	0,92	1,16	1,37

Sursa. Elaborat de către autor în baza datelor Anuarului Statistic al Republicii Moldova pentru anul 2011.

Concluzii. Resursele funciare reprezintă nu numai bază teritorială, spațială și naturală de amplasare a etnosului unei societăți, dar și un obiect de conducere complex social, ecologic și economic. Dezvoltarea actuală a economiei mondiale demonstrează că, în condițiile moderne, economia reglementată de piață necesită o administrare de stat a resurselor funciare,

care va asigura respectarea legislației funciare și civile în asociere cu independența economică a subiecților de utilizare a pământului.

Utilizarea experienței țărilor cu economie dezvoltată poate oferi un ajutor substanțial în formarea și dezvoltarea relațiilor funciare în Republica Moldova la realizarea reformelor economice.

BIBLIOGRAFIE

1. Anuarul Statistic al Republicii Moldova pentru anul 2010. Chișinău: Editura „Statistica”, 2011, 564 p.
2. Bejan Il., *Utilizarea terenurilor în Republica Moldova*. Chișinău: A.S.E.M., 2010, 165 p.
3. Ioniță I., Blidaru Gh., *Eficiența investițiilor în agricultură*. București: Editura „Ceres”, 1999, 240 p.
4. Словарь иностранных слов. Москва: «Русский язык», 1989, 624 стр.
5. Кураков Л. П., *Словарь-справочник по экономике*. Москва: Гелиос АРВ, 1999, 464 с.

Prezentat: 12 noiembrie 2012.

E-mail: barbarosie@gmail.com